

مەرگى عەرەفات و ئاسۋى دواروۋى

خەباتى خەلكى فەلەستىن

ياسر عەرەفات ئەو كەسايەتچىسى يەكە بۆ ماوھى ۴۰ سال لە گۆرەپانى سىياسەتى ناوچەيى و نىۋنەتەوھىيى دا ناوى بەردەوام لەسەر زمانان بووھ. ژيانى عەرەفات تىكەلاوى مېژوۋى خەباتى حەقخوازانەى خەلكىكى ئاوارە و ستەم لىكراو بوو. خالە بەھىز و لاوازەكانى كەسايەتچىسى ئەو رەنگدانەوھى ھەل و مەرگىكى بابەتى بوون كە خەلكى فەلەستىن تىپىدا دەژيا و خەباتى دەكرد و مەرگىشى بىگومان بۆ بزوتنەوھى ئەو خەلكە خەسارەتچىكى حاشا ھەلنەگرە.

ئىمە ھەر قەزاوھتېكمان لەسەر كەسايەتچىسى و دەور و نەقشى سىياسى ئەو لە بزوتنەوھى خەلكى فەلەستىن ھەبى، لە دىنباى واقى دا ئەوھ دوژمنان و نەيارانى مافى ديارى كردنى چارەنووسى خەلكى فەلەستىن بوون كە بە مردنى عەرەفات بزە ھاتە سەر لىويان و تەنانەت ھىندىكىيان شايى لۇغانيان بۆ گىرا. لەم سالانەى دوايى دا بووش و نىئولىبرالەكانى ناو دەزگاي دەولەتى لە ئامرىكا نەفرەتبان لىيى بوو و لە ھىچ وتوۋيژىك دا لەگەلى بەشدار نەبوون. شارۋن و دارودەستەكەى لەناو مالەكەى دا لە راموللا دەست بە سەريان كرد و بەردەوام ھەرەشەى كوشتىنباى لى دەكرد. ئەمە لە لايەكەوھ، لەم لاشەوھ ئەمرۆ ھەموو خەلكى فەلەستىن بۆى نازىيەت بارە و فرمىسكى بۆ دەريژى. ئەو راستىانەيە كە دەبىتە ھۆى ئەوھى ئىمەش بۆ مردنى بەداخ بىن و ھاودەردى لەگەل خەلكى ستەم لىكراو و كۆل نەدەرى فەلەستىن بكەين.

ئەگەرچى رىكخراوى رزگارى بەخشى فەلەستىن و شەخسى عەرەفات ھەرگىز رىبەرىكى لىھاتوو بۆ بەرپوھبردنى ھەموو توانايىيەكانى لەبن نەھاتوۋى خەباتى خەلكى فەلەستىن نەبوون؛ "الفتح" لەناو خۆى دا تووشى گەندەلى ئىدارى و مالى بەرچا و بېوو و لە سىياسەتى دەرەوھى دا وەكوو پاشكوۋى سىياسەتى دەولەتانى عەرەبى ناوچەكەى لى ھاتىبوو، بەلام بەم حالەشەوھ دەولەتى ئىسرائىل ئەو رىكخراوھ و ئەو رىبەرايەتىيەى بە دوژمنى ژمارەيەكى خۆى دەناسى و لە كىشەكانى ناوخۆى كۆمەلگاي فەلەستىن دا ھەولى دەدا ھاوسەنگى ھىز بە زەرەرى ياسر عەرەفات و رىكخراوى نازادى بەخشى فەلەستىن بگۆرى. چاوپوشى كردن و تەنانەت يارمەتى دان بە پەرەسەندنى رىكخراوىكى توندروھى ئىسلامى وەكوو ھەماس، ئەمرۆ ئىتر بۆتە فاكىتىكى مېژوۋىسى. دەولەتى ئىسرائىل لەم رىگايەوھ بە تىرىك سى نىشانى پىكا: لەناو جەرگەى خەباتى خەلكى فەلەستىن دا، رىكخراوى نازادى بەخشى فەلەستىن و رىبەرايەتىيەكى لاواز كرد، لەناو كۆمەلگاي ئىسرائىل دا، دەمارگرژى و توندروھى مەزھەبى پەرە پىدا و كردى بە پالپشتى كۆمەلەيەتى بۆ سىياسەتەكانى خۆى، لەناو بىروراي گشتى

جىھان دا بە بەرجەستە كۆرۈنۈۋاتقان توندرەۋى ئىسلامى پاساۋى بۇ سىياسەتنى بى ماف كۆرۈنۈش ۋە داپلۇسىنى خەلكى فەلەستىن، دەستەبەر كۆرۈنۈش.

بەلام خەلكى فەلەستىن بە بەرپا كۆرۈنۈش "انتفاضة"نى خۇيان لە سالى ۱۹۸۷، عەرەفات "ساف" يان لە قولايى تەنبايى ۋە كۆشەگىرى دواي دور خزانەۋەيان لە لوبنانەۋە بۇ تونس، هېنايە دەرى ۋە بردى بۇ لووتكەي هيوۋا بروا بە خۇ ۋە گيانىكى سىياسى نوئىيان پى بەخشىن. ياسر عەرەفات بەرھەمى ئەم دەۋرە نوئىيە لە خەباتى خەلكى فەلەستىن بە كار هېنا ۋە بە ئەۋپەرى نەرمى سىياسىيەۋە پىي نايە ناۋ رەۋتى ئاشتى لەگەل دەۋلەتى ئىسرائىل ۋە لە گەللىك لە ماف ۋە داۋاكارىەكانى پىشۋوى خەلكى فەلەستىن، لە پىناۋى ئەۋ بەلىنىيەدا كە پىي درا بۇ پىكھاتنى دەۋلەتى سەربەخۇي فەلەستىن، چاۋپۇشى كۆرۈنۈش ۋە پەيمان نامەي ئوسلوى مۇر كۆرۈنۈش. بەلام دەستى راستىيەكانى ئىسرائىل بە پىشۋوانى ئامرىكا بە سەركوت ۋە كوشتار ۋە بە كۆشەگىر كۆرۈنۈش، لى زىتونيان لە دەست عەرەفات داخست ۋە تەنگەكەشىيان دايە دەست لايەنە ئىسلامىيە توندرەۋەكان ۋە بەھىزبان كۆرۈنۈش.

خەباتى خەلكى فەلەستىن ئەمرو زىاتر لە ھەمىشە پىويستى بە ھاۋپىشتىكى نىۋەتەۋەيى ھەيە. ئەم ھاۋپىشتىيە كە رىگا نادات دەستى راستىيەكانى ئىسرائىل ۋە رىكخراۋەكانى موسلمانى توندرەۋە لە فەلەستىن بىن بە مەيدان دارى ئەم مەملانىيە، لە لايەكەۋە سىياسەتى سەركوت ۋە نەسل كۆزى دەۋلەتى ئىسرائىل دەبى بەرپەرىچ بەرپىتەۋە كە بە ئاشكرا دەيھەۋى ئىرادەي خەلكى راپەريوى فەلەستىن تىك بشكىنى ۋە لە لايەكى دىكەشەۋە رىگا نەدرىت بۇشايىيەك پىك بىت كە ھەماس ۋە جىھادى ئىسلامى ۋە توندرەۋى ئىسلامى بە گىشتى پىرى بىكەنەۋە.

بى گومان خەلكى كۆلنەدەرى فەلەستىن رىگاي خۇي بەرەۋ سەركەۋتن ۋە بەرەۋ پىكھىنانى دەۋلەتى سەربەخۇي فەلەستىن دەپپوى. بەلام نابى رىگا بەرى كە لەۋە زىاتر ئەۋ رەۋتە بە گۆمى خۇين دا تىپەر بى.

ھىزەكانى چەپ ۋە سوسىيالىست ۋە پىشكەۋتن خواز لە ئىسرائىل ۋە لە ھەموو جىھان، بىروراي گىشتى يەكسانى خواز، پىويستە بە ھاناي خەلكى فەلەستىنەۋە بچى، دەۋلەتەكانى ئامرىكا ۋە ئىسرائىل بخرىنە ژىر فشارەۋە بۇ ئەۋە دەست لە پەيمان شكىنى ھەلگرن، لەۋە زىاتر رىككەۋتن نامەكان ۋە ئىمزاكانى خۇيان نەكەنە پەرۋە كۆن، مافى رەۋاي خەلكى فەلەستىن بۇ پىكھىنانى دەۋلەتى سەربەخۇي خۇيان بە رەسمى بناسن ۋە بەكردەۋە بەرپەۋە بەرن.